

Onderwerp

Nijmeegs Erfgoed Beschermd – groep 2c

Programma Cultuur en Cultureel erfgoed
Portefeuillehouder T.F.A. van Elferen

Collegebesluit 19 mei 2026
Behandeldatum Raad
Status Openbaar

Samenvatting

Op 24 februari 2026 is de beschermingsprocedure gestart voor groep 2c van het beschermingsprogramma Nijmeegs Erfgoed Beschermd. Aan de belanghebbenden is een brief gestuurd. Er zijn geen zienswijzen binnengekomen. 5 objecten worden nu voorgedragen voor bescherming als gemeentelijk monument en 16 objecten voor bescherming als bouwhistorie monument.

Voorstel

1. De volgende objecten aan te wijzen als bouwhistorie monument of gemeentelijk monument en op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen:
 - Begijnenstraat 4-6 (bouwhistoriemonument)
 - Begijnenstraat 19 (gemeentelijk monument)
 - Bloemerstraat 5-7 (bouwhistoriemonument)
 - Bloemerstraat 11-13 (gemeentelijk monument)
 - Bloemerstraat 15-17 (bouwhistoriemonument)
 - Bloemerstraat 19-21 (bouwhistoriemonument)
 - Bloemerstraat 23-23a (bouwhistoriemonument)
 - Lange Hezelstraat 66-68 (bouwhistoriemonument)
 - Lange Hezelstraat 67 en Pijkestraat 53-55 (bouwhistoriemonument)
 - Lange Hezelstraat 69 (bouwhistoriemonument)
 - Lange Hezelstraat 72 en Glashuis 11 (bouwhistoriemonument)
 - Lange Hezelstraat 74-76 en Glashuis 12 (gemeentelijk monument)
 - Lange Hezelstraat 75 (gemeentelijk monument)
 - Lange Hezelstraat 86-86a (bouwhistoriemonument)
 - Lange Hezelstraat 88 (bouwhistoriemonument)
 - Lange Hezelstraat 90-90a-90b (gemeentelijk monument)
 - Lange Hezelstraat 92 (bouwhistoriemonument)
 - Stikke Hezelstraat 6 (bouwhistoriemonument)
 - Stikke Hezelstraat 8 (bouwhistoriemonument)
 - Stikke Hezelstraat 10 (bouwhistoriemonument)
 - Stikke Hezelstraat 20-22 (bouwhistoriemonument)

Aanleiding

In 2020 heeft de raad de Erfgoedstrategie vastgesteld. De Erfgoedstrategie bepaalt de koers voor het gemeentelijk erfgoedbeleid voor de komende jaren.

Er is een drietal opgaven geformuleerd:

- Betere instandhouding en bescherming;
- Krachtiger publieksbereik door professionalisering, regie en samenwerking;

- Inzet op profilering als oudste stad.

Op 13 april 2021 hebben wij de raad geïnformeerd over hoe wij uitvoering willen geven aan de uitvoering van de Erfgoedstrategie. In de notitie 'Uitvoeringstrategie 2021 en verder' hebben wij aangegeven dat wij de komende jaren aan de slag gaan met het beschermingsprogramma erfgoed om nieuwe monumenten aan te wijzen. We hebben hierbij aangegeven prioritering in het beschermingsprogramma aan te brengen op basis van objecten die het meest risico lopen op ongewenste verbouwingen of sloop.

Wij hebben op 24 februari 2026 besloten de beschermingsprocedure van groep 2c van 'Nijmeegs Erfgoed Beschermd' te starten. Er is een brief verstuurd naar belanghebbenden en er zijn een aantal reacties gekomen. De conclusie is dat we naar aanleiding van de reacties met verschillende eigenaren in gesprek zijn gegaan om vragen toe te lichten. Alle vragen zijn naar tevredenheid beantwoord en er zijn geen zienswijzen ingediend.

21 objecten worden nu voorgedragen voor bescherming. De Commissie Omgevingskwaliteit heeft over alle 21 objecten positief geadviseerd.

Relevante besluitgeschiedenis

Eerdere besluiten over dit onderwerp zijn hieronder opgenoemd.

- [Erfgoedstrategie Gemeente Nijmegen](#) (54/2020)
- [Raadsinformatiebrief Uitwerking Erfgoedstrategie](#) d.d. 13-04-2021
- [Collegevoorstel Nijmeegs erfgoed beschermd - start procedure groep 2c](#) d.d. 24-02-2026

Beoogde impact: uitvoering

In de doelenboom staat dat het onze ambitie is om, als oudste stad van Nederland, ons unieke erfgoed te benutten om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad. Met ons erfgoed verbinden wij bewoners aan 'hun' straat, wijk en stad. Eén van de doelen is bescherming en instandhouding van ons erfgoed. Met het beschermingsprogramma wijzen we op basis van een planning en prioriteiten waardevol erfgoed aan als beschermd monument en dragen daarmee bij aan de opgave Betere instandhouding en bescherming van het erfgoed, zoals opgenomen in de Erfgoedstrategie 2020. De aanwijzing van deze groep objecten tot monument draagt hieraan bij.

Argumenten

1.1 Met dit besluit geven we uitvoering aan de Erfgoedstrategie

Wij willen uitvoering geven aan de opgave Betere instandhouding en bescherming van de Erfgoedstrategie. Bescherming als monument is één van de instrumenten om erfgoed te kunnen behouden. De afgelopen jaren is toch steeds gebleken dat bescherming nodig was om ongewenste sloop of wijziging van bijzondere en karakteristieke objecten te voorkomen.

Wij zijn ons er terdege van bewust dat bescherming van particuliere eigendommen als monument beperkingen voor de eigenaar met zich meebrengt. Verbouwingen en (ingrijpende) wijzigingen kunnen niet zonder vergunning uitgevoerd worden en er wordt beoordeeld of het monument de gewenste ingrepen kan verdragen.

1.2 Het verhaal van de stad

Nijmegen heeft een rijk verleden en waardevol erfgoed. Historische woonhuizen, scholen, kerken, parken, fabrieksgebouwen uit verschillende tijdslagen vertellen het verhaal van onze stad. Daar zijn we trots op en dit willen we behouden voor nu en voor de toekomst.

De panden in groep 2c worden voordragen voor bescherming, omdat ze deel uitmaken van de stedenbouwkundige ontwikkeling van de stad Nijmegen. Meerdere panden uit deze groep staan aan de Lange Hezelstraat en Stikke Hezelstraat, in de Romeinse tijd al een belangrijke uitvalsweg. Langs deze weg stonden vanaf de middeleeuwen voornamelijk koopmanshuizen, die over de eeuwen verschillende vormen hebben aangenomen. Veel panden zijn als brede dwarshuizen ontstaan en later opgesplitst in smallere panden. Langs de Lange Hezelstraat ontstond vanaf de twaalfde eeuw de kenmerkende structuur van straten en gassen. De panden aan de Begijnenstraat zijn voorbeelden van de huizen die aan deze zijstraten zijn gebouwd. Diverse panden aan deze straten hebben nog hun middeleeuwse of vroegmoderne parcellering (kavel), muurwerk en/of balklagen behouden, aan de hand waarvan de ontwikkeling van de huizen aan de straat te zien is. De panden aan de Bloemerstraat, oorspronkelijk de Bloemenburgerstraat, vertellen het verhaal van de stad en verdedigingswerken. Tot het einde van de middeleeuwen lag de Bloemerstraat buiten de stadsmuren van Nijmegen, daarna kwam de straat binnen de stadsomwalling te liggen.

Een bijzonder voorbeeld van een voornaam koopmanshuis aan de Lange Hezelstraat is nummer 75. De oudste delen van dit pand dateren van de tweede helft van de veertiende eeuw. Het was ontstaan als een groot dwarshuis met poortgebouw, in de loop der eeuwen groeide het uit tot een complex waarin de verschillende bouwfasen goed te herkennen zijn. Bijzonder zijn de achttiende-eeuwse muurschilderingen op de eerste verdieping die een schouw, lambrisering en gordijnen imiteren. Dit pand benadrukt het belang van de Lange Hezelstraat als straat met aanzien.

1.3 Selectiecriteria voor monumenten

De criteria waaraan een object moet voldoen om beschermd te kunnen worden zijn opgenomen in de “Beleidsregels selectiecriteria voor aanwijzing van gemeentelijk beschermde monumenten en gemeentelijke stadsbeelden gemeente Nijmegen” vastgesteld op 18 december 2024.

Bij gemeentelijke monumenten gaat het om een bescherming van zowel het exterieur als het interieur. Gebouwen en objecten die hiervoor in aanmerking komen zijn veelal grotendeels gaaf bewaard gebleven. De gebouwen en objecten vertegenwoordigen een tijdspanne of onderwerp uit de Nijmeegse geschiedenis en hebben ook daarom cultuurhistorische waarde.

Bij bouwhistorie monumenten is (een deel van) het interieur beschermd. Dit betekent dat er in het gebouw waardevolle elementen aanwezig zijn zoals historische kelders, muren, balken of trappen. De buitenkant van de panden wordt in dit geval niet beschermd, omdat de gevel vaak al te veel gewijzigd is.

Per pand zijn de argumenten voor bescherming vastgelegd in de redengevende omschrijving.

1.4. Er zijn geen zienswijzen ingediend

Raadsvoorstel

De Commissie Omgevingskwaliteit heeft positief geadviseerd over de voorgenomen bescherming, zie adviesbrief d.d. 02-02-2026.

Voor de 21 objecten zijn geen zienswijzen binnengekomen. Wij gaan er daarom vanuit dat de kadastraal belanghebbenden geen bezwaren hebben tegen het beschermingsvoornemen en stellen voor de redengevende omschrijvingen voor deze panden zoals in procedure gebracht ongewijzigd vast te stellen.

Kanttelingen

Fatale termijn

De voorbescherming van de panden vervalt op 18 augustus 2026. Voor die datum moet er een besluit genomen zijn.

Gesprek met de stad

Rondom het programma Nijmeegs Erfgoed Beschermd is een communicatieplan opgesteld. Ook zijn na het versturen van de brief een aantal reacties binnengekomen. Met deze mensen is het gesprek aangegaan om vragen te beantwoorden en onduidelijkheden op te helderen.

Financiën

Er is geen begrotingswijziging aan de orde. De aanwijzing heeft geen financiële gevolgen of risico's.

Vervolg

De kadastraal belanghebbenden (eigenaren) zullen per brief geïnformeerd worden over het raadsbesluit en het besluit zal gepubliceerd worden op overheid.nl. De beschermingen zullen ingeschreven worden in het register Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen. Ook zullen de nieuwe monumenten opgenomen worden in het gemeentelijke monumentenregister en op de website worden geplaatst.

Bijlagen

1. Redengevende omschrijvingen
2. Voorbeeld verstuurd brief
3. Adviesbrief Commissie Omgevingskwaliteit d.d. 02-02-2026
4. Raadsbesluit